

2026

TØNDER
KOMMUNE

**§16a Tillæg til
miljøgodkendelse af husdyrbrug
Toghale 1, 6270 Tønder**

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING	2
AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE	3
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	4
A. OPLYSNINGER OM ANSØGER OG EJERFORHOLD	4
B og F. OPLYSNINGER OM HUSDYRBRUGET OG DET ANSØGTE	5
1) Indretning og drift af anlæg	5
2) Anlægsarbejder og bygningsmæssige ændringer.....	7
3) Forbindelse til andre husdyrbrug	7
4) Lokalisering og landskab	7
5) Ammoniak	7
6) Lugt	8
7) Øvrige emissioner og gener	8
8) Reststoffer, affald og ressourceforbrug	9
9) Bedste tilgængelige teknik (BAT) - Ammoniak.....	9
10) Eventuelle grænseoverskridende virkninger	9
11) Erhvervsmæssig nødvendighed	9
C. OPLYSNINGER OM IE-HUSDYRBRUGET	9
E. OPLYSNINGER M.V. TIL MILJØKONSEKVENSRAPPORT	10
ØVRIGE RELEVANTE OPLYSNINGER	10
VILKÅR	11
HØRINGER	14
KLAGEVEJLEDNING	14
BILAG	14

INDLEDNING

Berndt Mamsen har 2. december 2025 søgt om tillæg til miljøgodkendelse på ejendommen Toghale 1, 6270 Tønder.

Godkendelsen bygger på oplysningerne i ansøgningen med tilhørende bilag, herunder skema 253723.

Godkendelsen indeholder først en miljøteknisk beskrivelse og vurdering af ejendommen, herunder afsnit der vedrører husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne. Til sidst er vilkårene for afgørelsen.

Der gives 6 års frist for udnyttelse af tillæg til godkendelsen.

Historik

Ejendommen har en § 16a miljøgodkendelse fra 2018, samt et tillæg fra 2024.

Tillæg til miljøgodkendelse § 16a – 2026

Der søges om:

Kalvestald på 531 m².

Kalveplads på 200 m².

Møddingsplads på 200 m².

Fornyet gyllebeholder med et overfladeareal på 1240 m².

Fornyet forlængelse af ungdyrstald 1699 m².

Fornyet forlængelse af kostald 1493 m².

AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE

Tønder Kommune meddeler 27. marts 2026 tillæg til miljøgodkendelse til husdyrbruget på Toghale 1, 6270 Tønder med de stillede vilkår. Tillæg til godkendelsen er meddelt jf. § 16a stk. 4, i husdyrloven¹. Vurderinger og vilkår er foretaget efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen² og husdyrgødningsbekendtgørelsen³. Der godkendes følgende nye husdyranlæg:

Produktionsareal:

920 m² – malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv m. skraber og ajleafløb.
1200 m² – Alle Kvæg. Fast drænet gulv m. skraber og ajleafløb.
432 m² – Alle Kvæg. Dybstrøelse.
54 m² – Kalvehytter

Gødningsareal

1240 m² gødningsareal til flydende husdyrgødning.
180 m² gødningsareal til fast husdyrgødning.

Projekterede anlæg:

Ny kalvestald på 531 m².
Kalvehytter på 180 m²
Tilbygning til ungdyrstald på 1699 m².
Tilbygning til kostald på 1493 m².
Ny gyllebeholder med et overfladeareal på 1240 m².
Ny møddingsplads på 200 m².

Dispensation:

Der meddeles dispensation til den nye kalveplads, der placeres 5 meter til vejsskellet til Møllevej. Dispensationerne er meddelt efter § 9 stk. 3. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁴ idet. Tønder Kommune vurderer, at overholdelse af afstandskravene ikke er muligt, hvis logistikken på ejendommen skal være hensigtsmæssig.

Godkendelsen bygger på ansøgers miljøkonsekvensrapport med tilhørende bilag, herunder skema nr. 253723.

Det er Tønder Kommunes vurdering, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen. Herunder, at husdyrbruget kan drives på stedet under hensyn til omgivelserne, og ikke vil påvirke Natura 2000 områder negativt eller ødelægge plantearter, yngle- eller rasteområder for bilag I og IV arter.

Afgørelsen kan skriftligt påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet jf. vejledning sidst i godkendelsen.

Per Hendriksen
Miljømedarbejder

Kvalitetssikring:
Dorte Fabrin
Miljømedarbejder

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1065 af 21. august 2025 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

² Bekendtgørelse nr. 1089 af 16. oktober 2024 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

³ Bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.

MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING

A. OPLYSNINGER OM ANSØGER OG EJERFORHOLD

1) Bedriftsoplysninger

Toghale 1
BFE nr.: 9437050
CVR: 35069437
CHR: 50394

2) Kontaktoplysninger

Navn: Bernd Mamsen
Adresse: Toghale 1
Mobil: 96296637
E-mail: berndmamsen@vosfelt.dk

3) Rådgiver

Navn: Per Lousdal - SAGRO
Adresse: Birk Centerpark 24
Mobil: 96296641
E-mail: pll@sagro.dk

4) Andre husdyrbrug der drives sammen med det ansøgte

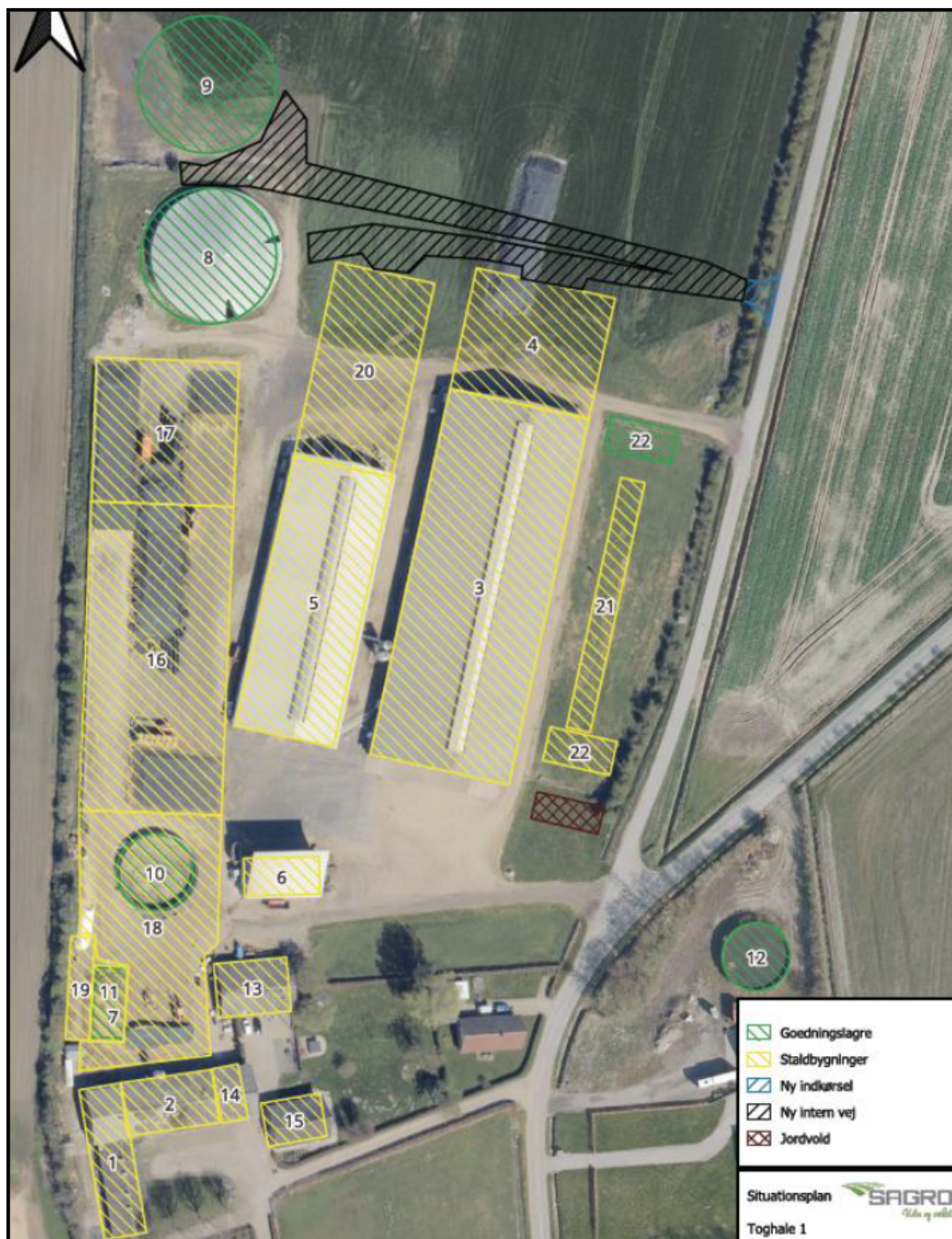
Ingen andre husdyrbrug med samdrift.

B og F. OPLYSNINGER OM HUSDYRBRUGET OG DET ANSØGTE

1) Indretning og drift af anlæg

Stald og anlæg

Oplysninger om ejendommens indretning og drift fremgår af nedenstående figur og tabel.

Figur 1: Situationsplan. Nye anlæg er: 4 Forlængelse af Kostald; 20 Forlængelse af ungdyrstald; 21 Kalvestald; 22 Kalveplads; 22 Mødding; 9 Ny gyllebeholder.

Nye staldafsnit	Stald	Produktionsareal, staldsystem og dyretype	
4 Forlængelse af Kostald	1493 m ²	920 m ² - malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv m. skraber og ajlefløb.	
21 Kalvestald	531 m ²	432 m ² - Alle Kvæg Dybstrøelse	
22 Kalveplads	200 m ²	54 m ² - Kalve < 6mdr. Dybstrøelse	
20 Forlængelse af ungdyrstald	1699 m ²	1200 m ² - Alle Kvæg Fast drænet gulv m. skraber og ajlefløb.	
Opbevaringslagre		Lagertype/gødningstype	Areal m ²
Ny Gyllebeholder		Flydende	1240 m ²
Ny Mødding		Fast	180 m ²

Table 1: Overview of new production areas and manure area

Produktionsarealer

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 3.

Tønder Kommune vurderer:

Der stilles vilkår til produktionsarealernes udformning og maximale størrelse. Det vurderes at ansøgers opmåling/beregning af produktionsarealet er tilstrækkelig.

Gødningsopbevaring og -håndtering

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 3.

Tønder Kommune vurderer:

Der stilles ingen nye vilkår for gødningsopbevaring og -håndtering, da projektet kun medfører små ændringer i den daglige drift, og det vurderes at de generelle regler på området er tilstrækkelige.

2) Anlægsarbejder og bygningsmæssige ændringer

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 11.

Tønder Kommune vurderer:

På baggrund af ansøgers oplysninger vurderes det, at der er redegjort tilstrækkelig for de bygningsmæssige ændringer.

3) Forbindelse til andre husdyrbrug

Ingen ændringer.

4) Lokalisering og landskab

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 8.

Tønder Kommune vurderer:

Der er i godkendelsen fra 2018 meddelt dispensation til afstandskrav mellem ensilageplads og gyllebeholder til vandløb. Ensilageplads er opført. Gyllebeholder er vurderet som ikke realiseret gødningsopbevaringsanlæg, men der er meddelt godkendelse til opførelsen. Der meddeles derfor ingen ny dispensation til afstandskrav mellem ny gyllebeholder og vandløb. Der meddeles dispensation til afstandskravet mellem ny kalveplads og vej, idet pladsen etableres ca. 5 meter fra vejen. Alle andre afstandskrav i husdyrgodkendelseslovens §§ 6, 7 og 8 er overholdt.

Tilbygningerne til kostald og ungdyrstald, etableres i forlængelse af eksisterende stalde. De bliver opført i sædvanlige materialer og farver så den passer til de eksisterende bygninger. Ny kalvestald og kalvepladser/mødding etableres i tilknytning til eksisterende bebyggelse. Ejendommen er omkranset af eksisterende bygninger og levende hegn. Det visuelle udtryk i området vurderes derfor ikke at blive ændret væsentlig.

Med de stillede vilkår om materialer og farver vurderer vi sammenfattende, at de landskabelige værdier ikke tilsidesættes, og at det nye byggeri ikke vil virke forstyrrende i landskabet.

5) Ammoniak

Ammoniakfølsom natur (kategori 1, 2 og 3).

Nærmeste kategori 1 natur ligger ca. 7 km mod sydøst.

Beregning af ammoniakdepositionen viser, at totaldepositionen fra husdyrbruget er 0,0 kg N ha/år.

Nærmeste kategori 2 natur ligger ca. 2,7 km mod øst.

Beregning af ammoniakdepositionen viser, at totaldepositionen fra husdyrbruget er 0,1 kg N ha/år.

Nærmeste kategori 3 natur ligger ca. 450 m mod syd.

Beregning af ammoniakdepositionen viser at merdepositionen fra husdyrbruget ikke overstiger de lovmæssige 1,0 kg N ha/år.

Beskyttelsesniveauet for ammoniakdeposition på § 7 natur, er derfor overholdt.

Naturbeskyttelseslovens § 3

Ingen ammoniakfølsomme naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 vil modtage en merdepositionen > 1,0 kg ammoniak N/ha/år som følge af udvidelsen. Det ansøgte projekt vurderes på den baggrund ikke at give anledning til tilstandsændringer af naturområderne. De to vandhuller, der ligger umiddelbart øst for ejendommen er næringsrige vandhuller beliggende i intensivt dyrkede arealer, hvor planter ikke er kvælstofbegrænsede. Dermed er vandhullerne ikke vurderet, som ammoniakfølsomme.

6) Lugt

Ansøgers oplysninger fremgår af skema 253723.

Der er foretaget en beregning af lugtgenæfstanden:

Bebbyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Møllevej 53	0	FMK	145,4	145,4	200,5	Ja
 Toghale 1A	0	FMK	145,4	145,4	243,7	Ja
 Møllevej 60	0	NY	548,8	493,9	744,8	Ja
 Møgeltønder Ejerlav, Møgeltønder	0	NY	756,5	718,6	722,8	Ja

Tabel 2: Lugtberegning

Beregningerne viser, at lugtgenekriteriet er overholdt.

7) Øvrige emissioner og gener

Støj

Ingen ændringer.

Rystelser og vibrationer

Ingen ændringer.

Støv

Ingen ændringer.

Fluer og skadedyr

Ingen ændringer.

Til- og frakørsel

Der er søgt om tilladelse til en ny indkørsel til Møllevej. Indtil der meddeles en tilladelse til en ny indkørsel, skal eksisterende indkørsler til Toghale 1 benyttes.

Lys

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 12.

Tønder Kommune vurderer:

På baggrund af ansøgers oplysninger vurderes det, at der er redegjort tilstrækkelig for de bygningsmæssige ændringer, og hvordan det sikres at lys ikke er til væsentlig gene for omgivelserne.

Driftsforstyrrelser og uheld

Ingen ændringer.

Kemikalier og pesticider

Ingen ændringer.

Olie og brændstof

Ingen ændringer.

Egenkontrol og management

Ingen ændringer.

8) Reststoffer, affald og ressourceforbrug

Spildevand

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 7.

Tønder Kommune vurderer:

På baggrund af ansøgers oplysninger vurderes det, at husdyrbrugets opbevaring og håndtering af spildevand er forsvarlig. Der stilles derfor ingen vilkår.

Affald og døde dyr

Ingen ændringer.

Energiforbrug

Ingen ændringer.

Vandforbrug

Ingen ændringer.

9) Bedste tilgængelige teknik (BAT) - Ammoniak

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag skema 242514.

Tønder Kommune vurderer:

Tønder Kommune har fastlagt et BAT-emissionsniveau på 6697 kg N/år ud fra bilag 3 til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Det fremgår af ansøgningen, at den samlede ammoniakemission fra husdyrbruget udgør 6697 kg N/år.

BAT fastholdes ved, at der stilles vilkår om gulvsystemernes indretning.

Tønder Kommune vurderer på den baggrund at BAT er overholdt.

10) Eventuelle grænseoverskridende virkninger

Ingen ændringer.

11) Erhvervsmæssig nødvendighed

Tønder Kommune vurderer, at de nye anlæg er erhvervsmæssig nødvendigt for husdyrbrugets fortsatte drift.

C. OPLYSNINGER OM IE-HUSDYRBRUGET

Husdyrbruget er ikke et IE-husdyrbrug.

E. OPLYSNINGER M.V. TIL MILJØKONSEKVENSRAPPORT

Ved en ansøgning om godkendelse efter husdyrlovens § 16 a, skal ansøgningsmaterialet kunne udgøre en miljøkonsekvensrapport. Kommunen skal gennemgå og bruge rapporten. Tønder Kommune har gennemgået rapporten og har brugt oplysninger i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering. Miljøkonsekvensrapporten fremgår af bilag 1.

ØVRIGE RELEVANTE OPLYSNINGER

Habitatvurdering

Nærmeste Natura 2000-område er Vidåen, som ligger ca. 4-6 km syd for husdyrbruget.

Beregninger viser, at totaldepositionen fra husdyrbruget vil udgøre 0,0 kg N/ha/år i nærmeste punkt på området efter udvidelsen.

Vi vurderer, at det ansøgte projekt ikke kan få negativ virkning på Natura 2000 området, herunder de arter og naturtyper, som området er udpeget for at beskytte. Vi vurderer også, at det ansøgte projekt ikke i kumulation med andre projekter vil få negativ virkning på udpegningsgrundlaget for området som følge af ammoniak.

Tønder Kommune konkluderer, at det ikke er nødvendigt at foretage en miljøkonsekvensvurdering.

Bilag I arter

Husdyrbrugets anlæg ligger ikke i fuglebeskyttelsesområde. Nærmeste fuglebeskyttelsesområde er ligger ca. 4 km mod sydvest. Det vurderes, alene på grund af afstanden, at projektet ikke vil kunne påvirke bilag I-arter.

Bilag IV arter

Tønder Kommune vurderer, at projektet ikke vil have en negativ indflydelse på de forskellige bilag IV-arter, da der ikke ændres på vandhuller eller andre potentielle levesteder. Der fjernes ikke gamle bygninger og fældes ikke store træer, der kunne være levested for flagermus.

Det vurderes på den baggrund, at projektet ikke vil medføre, at yngle- og rasteområder for bilag IV arter beskadiges eller ødelægges.

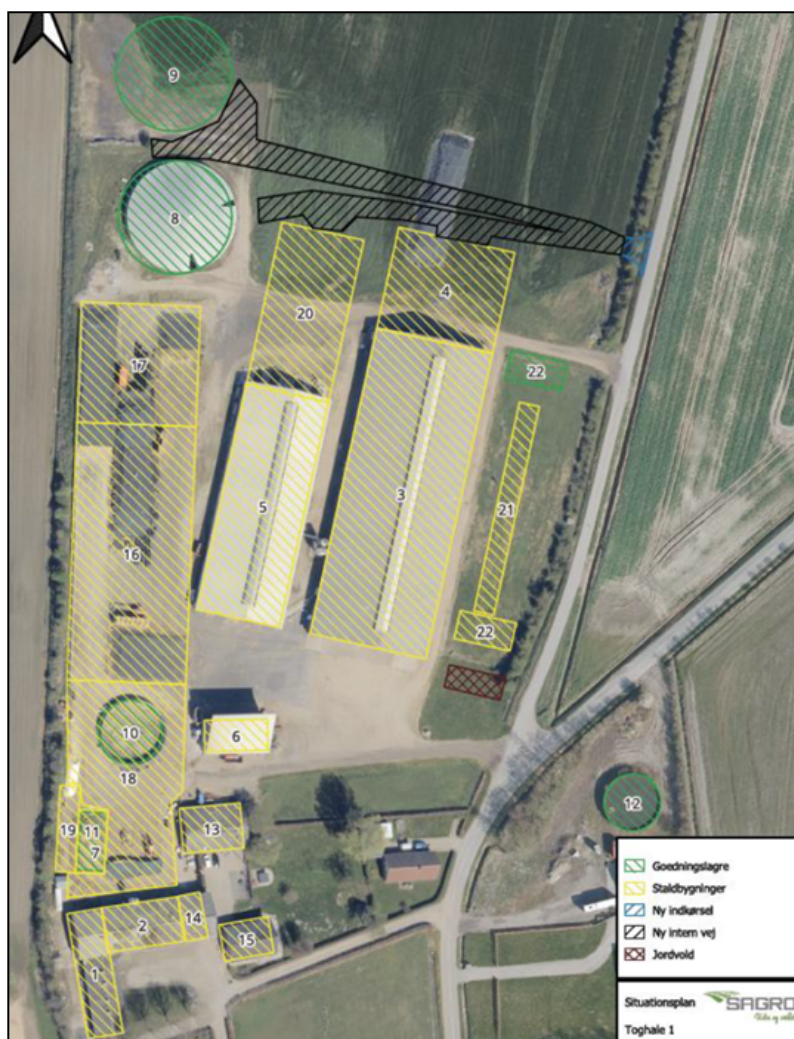
VILKÅR

Når godkendelsen udnyttes skal vilkårene overholdes. Godkendelsen meddeles på følgende vilkår:

1. Det tilladte produktionsareal må maksimalt være som angivet i nedenstående tabel. Staldsystem og dyretypen skal være som angivet i tabellen.:

Nye staldafsnit	Stald	Produktionsareal, staldsystem og dyretype
4 Forlængelse af Kostald	1493 m ²	920 m ² - malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv m. skraber og ajleafløb.
21 Kalvestald	531 m ²	432 m ² - Alle Kvæg Dybstrøelse
22 Kalveplads	200 m ²	54 m ² - Kalve < 6mdr. Dybstrøelse
20 Forlængelse af ungdyrstald	1699 m ²	1200 m ² - Alle Kvæg Fast drænet gulv m. skraber og ajleafløb.
Opbevaringslagre	Lagertype/gødningstype	Areal m ²
Ny Gyllebeholder	Flydende	1240 m ²
Ny Mødding	Fast	180 m ²

Tabel 3: Oversigt over stalde og dyr

Figur 2: Situationsplan

2. Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet og med de ændringer, der fremgår af miljøgodkendelsen.
3. Når 21 kalvestald og 22 kalveplads tages i brug, må produktionsarealet i Ungdyrstald 1 og GI kostald 2 ikke overskride størrelserne i tabel 3.

Stalde og anlæg

4. Den nye anlæg skal placeres som angivet på situationsplanen i vilkår 1. Stalde skal opføres med det staldsystem der fremgår af vilkår 1 og med et produktionsareal der ikke overstiger hvad der fremgår af vilkår 1.
5. Det nye produktionsareal på 920 m² i "4 Forlængelse af Kostald" og på 1200 m² i "20 Forlængelse af Ungdyrstald" skal etableres med faste drænede gulve med skraber og ajleafløb. Lysningsarealet til ajleafløb/gylleopsamling må maksimalt udgøre 5 % af gulvarealet. Gulve støbt på stedet skal være dimensioneret med et fald på minimum 1,5 % mod en eller flere ajlerender i gulvets længderetning eller spalteåbninger på tværs af gulvets længderetning. Præfabrikerede gulve skal have et fald på minimum 1,0 % mod en eller flere ajlerender i gulvets længderetning eller spalteåbninger på tværs af gulvets længderetning.
6. På produktionsarealer med faste drænede gulve med skraber og ajleafløb, skal der foretages automatiske skraber af gangarealet mindst hver anden time. Skraberens skal være forsynet med timer. Skraberens skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens anvisninger.
7. Der gives mulighed for at ændre en del af produktionsarealet i "20 Forlængelse af ungdyr stald" fra faste drænede gulve til dybstrøelse uden en ny godkendelse, hvis det totale produktionsareal ikke overskrides. Substitutionen er ikke godkendelsespligtig fordi emissionen af ammoniak er mindre fra dybstrøelse og lugten er den samme som ved sengebåse med fast drænet gulv.

Gødningsopbevaring og -håndtering

8. Inden udpumpning af gylle fra staldene skal det sikres, at gyllebeholderne kan rumme den udpumpede mængde gylle.
9. Påfyldning af gyllevogne og evt. tømning af gylle i anden beholder, skal foregå under opsyn.

Hvis der forekommer spild af husdyrgødning skal det straks opsamles.

Landskabelige hensyn

10. Den nye anlæg skal opføres i afdæmpede farver og ikke reflekterende materialer, der svarer til farverne på de eksisterende bygninger.
11. Den afskærmende beplantning mod vest skal vedligeholdes og udgåede træer og buske skal udskiftes.
12. Den afskærmende beplantning mod øst, mellem ny kalveplads og Møllevej skal vedligeholdes og udgåede træer og buske skal udskiftes.
13. Der gives mulighed for at etablere en afskærmende jordvold på op til 2 meter i højden, syd for den nye kalveplads. Volden skal afrettes, være ensartet og beplantes.

Ammoniak

14. Den ny gyllebeholder Ny GB skal forsynes med fast overdækning.
15. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
16. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
17. Det skal sikres at ajlerender til enhver tid kan aflede ajlen.
18. Der skal føres logbog over gyllebeholderens teltoverdækning, hvori evt. skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Støj

19. Den eksterne støjbelastning fra husdyrbrugets bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må ikke overstige følgende værdier, målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen:

	Kl.	Midlingstiden	dB(A)
Mandag-fredag	07-18	8 timer	55
Lørdag	07-14	7 timer	55
Lørdag	14-18	4 timer	45
Søn- og helligdage	07-18	8 timer	45
Alle dage	18-22	1 timer	45
Alle dage	22-07	0,5 timer	40
Spidsværdi	22-07	-	55

Tabel 4: Støjgrænser

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lyd niveauer i dB(A).

Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser. I forbindelse med høst og korntørring kan grænseværdien om aftenen og om natten forhøjes med 5 dB(A) i høstperioden, dog i højst 6 uger. Målinger eller beregninger til kontrol af, at vilkår er overholdt, skal udføres når tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dog kan målinger kun forlanges 1 gang årligt, såfremt målingerne viser, at støjgrænserne er overholdt.

HØRINGER

Tønder Kommune vurderer, at ansøger skal høres i sagen. Tønder Kommune har derudover vurderet, om der er naboer, der skal orienteres om sagen. Naboer i husdyrlovens forstand defineres som ejere af ejendomme, der matrikulært grænser op til den ejendom, hvorpå anlægget er beliggende. Naboer skal orienteres, med mindre kommunen skønner, at det har underordnet betydning for naboen. Tønder Kommune har vurderet at ejere af Toghale 1a, Toghale 3 og Møllevej 62, skal orienteres.

Nabo- og partshøringen har ikke givet anledning til bemærkninger.

KLAGEVEJLEDNING

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Bemærk at klagenævnet 1. februar 2017 har skiftet navn, så der kan være flere steder, hvor det stadig står navngivet som Natur- og Miljøklagenævnet. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. som privatperson og 1.800 kr. som virksomhed eller organisation. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest **fredag den 24. april 2026**.

Du kan vælge at få denne afgørelse prøvet ved domstolen. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i tilladelsen eller helt at ophæve tilladelsen. Hvis tilladelsen udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

BILAG

Bilag 1: Miljøkonsekvensrapport.